

Sommeren 1956 i det gamle Zackenberg ... Ugebrev nr. 13 (1956) 2000

I sommeren 1956 skulle jeg for syvende gang deltage i Dansk Østgrønlandsekspedition under ledelse af Lauge Koch. Denne sommer var jeg assistent for geologen John Haller og skulle tage mig af luftfotograferingen under hans efterforskningsflyvninger i Øst- og Nordøstgrønland. Haller skulle observere geologien fra luften og færdiggøre de geologiske og stratigrafiske kort. Vi havde planlagt at bruge stationen på Ella Ø som base for turene med den Norseman-vandflyver, som ekspeditionen havde anskaffet. Men – som det tit sker i Grønland – ændrede vi planer, for noget uventet dukkede op.

Da vi ankom til Ella Ø i den sidste uge af juli 1956, havde John Haller og jeg en lang snak med Aage Delemos, som var ansvarlig for ekspeditionens udstyr. Han fortalte os, at Lauge Koch havde købt alt det gods, som British North Greenland Expedition 1952-54 havde efterladt ved Zackenberg. Der havde været lange diskussioner om prisen, for der var ingen liste over godset. Men i følge Delemos var man blevet enige om en pris på 6.000 danske kroner for alt det, der lå ved Zackenberg.

Nogle dage senere (28.7.) fløj Lauge Koch til Zackenberg i en af de to Norseman-flyvere med den danske assistent Busk og mig. Vi skulle se på den såkaldte Zackenberg-base, som var etableret i 1947 af Dansk Pearyland Ekspedition 1947-50 under ledelse af Eigil Knuth. Her havde man oplagret byggematerialer, udstyr, mad og fuel, som var bragt med skib til Zackenberg. Senere var stationen blevet brugt som base for British North Greenland Expedition 1952-54 (Commander C. J. W. Simpson).

Da vi kom til Zackenberg styrede piloten vandflyveren direkte ind på kysten. Vi blev budt velkommen af to norske fangstmænd fra Kap Herschell og to danskere fra slædepatruljen i Daneborg. De havde travlt med at få en motorbåd ud i vandet. Nordmændene var kommet for at fiske ørreder og boede i den lille Fiskerhytten, bygget i sommeren 1949 ca. 500 m vest for stationen. De to danskere havde åbnet fangststationen i Zackenberg. Den var bygget af Østgrønlands Fangstkompani Nanok A/S i 1945 og blev brugt af danske fangstmænd i 1945-53 og 1959-60.

Norseman'en forlod os, og vi så os om i huset og udhuset. Det så ud som om stationen var blevet forladt i en fart af British North Greenland Expedition, da de returnerede til Europa i sommeren 1954. Skidt og affald lå der overalt. Rummene i stationen var snavsede og rodede. Kopper, tallerkener, potter og pander stod uvaskede på køkkenbordet. En køjeseng af jern var væltet over ende, men kunne stadig bruges. Udhuset ved siden af havde tjent som lager for mad og udstyr, og efter at have gravet os gennem bunker af rustne jernplader, stænger og værktøj og gennem stabler af mørnet tøj fandt vi endelig et stort antal engelske kasser med madrationer, indeholdende juice, budding og slik nok til måneders forbrug. Et lille stykke væk fra husene fandt vi stakkevis af fueltromler. Nogle af dem var tømte, men andre var stadig fulde. Vi talte mere end 468 tromler med hver næsten 200 liter flyvefuel og øjnede chancen for at gøre Zackenberg til ny base for vores flyvning. Ideen blev kun bedre af, at bøjlen ud for stationen var intakt og gav os mulighed for at fortøje vandflyveren i sikker afstand af kysten.

Det tog os flere timer at rengøre stationen. Bagefter inviterede de norske fangere os til middag, hvor de serverede friskfangede ørreder, og da fem mænd fra slædepatruljen i Daneborg sluttede sig til os, endte dagen med et stort selskab for at fejre sommerfolkenes ankomst.

John Haller og jeg havde en fantastisk sommer i Zackenberg. De enorme mængder fuel gav os mulighed for at flyve lige så meget vi ville, og i løbet af en måned fløj vi 143 timer. Vi tog også mere end 2500 luftfotografier med vores Fairchild K 20 kamera, som heldigvis fungerede uden problemer.

Fint vejr i august gav os mulighed for en eller to daglige ture på 3-4 timer. Vi koncentrerede os om bjergene ved de indre fjorde mellem 72° og 76° N. Sommerens højdepunkt var den første tur med helikopter til nunatakkerne nord for 74° fra den 14. til den 19. august. Ugen efter gav vejret problemer. Fønstorme i de indre fjorde, tåge, regn og sne ved Zackenberg tvang os til at flytte lejr til Krumme Langsø ved nunatakkerne og tre dage derefter at flytte til Daneborg.

Den 29. august var sidste dag ved Zackenberg. Vi gennemgik endnu engang lageret fra British North Greenland Expedition og fandt bl.a. 12,5 ton mel og mindst 300 kg mugne, tørrede kartofler. Vi sorterede det fra, der kunne gemmes, og lagde det ind i stationshuset. Derefter brændte vi så meget vi kunne, en masse junk og fordærvet mad, og så tog vi afsted. Med denne symbolske handling afsluttede vi sommeren 1956 og følte at en gloriøs periode i Zackenbergs historie var afsluttet på en noget prosaisk måde.

/Fritz Hans Schwarzenbach